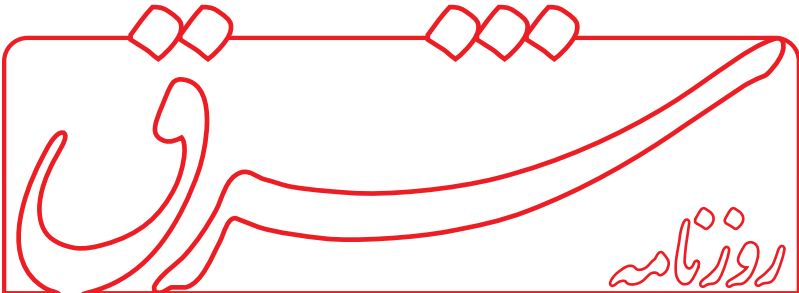

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران
صاحب امتیاز و مدیر مسوول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان آرزاتین، خیابان زاگرس، پلاک ۹، ساختمان شرق، طبقه همکف
تلفن: ۸۸۶۵۴۳۹۱-۲، ۸۸۸۸۰۷۱۹، ۸۸۶۵۸۵۷۵
تلفن: ۶۶۱۸۱۲۱۰-۵
چاپ: نشر روزتاب
www.sharhnewsaper.ir
تهران: اذان ظهر ۱۳:۱۰ اذان مغرب ۲۰:۱۸ اذان صبح فردا ۴:۴۷ طلوع آفتاب ۶:۲۰

پنجشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۹۰ | ۱۴۲۲ | ۱۱ اگوست ۲۰۱۱ | سال هشتم | شماره پیاپی ۱۲۱۷ | شماره ۳۹۳ دوره جدید | ۱۲ صفحه+ ۳۲ صفحه ضمیمه

دعای روز دهم ماه مبارک رمضان

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِیْ فِیْهِ مِنَ الْمُتَوَكِّلِیْنَ عَلَیْكَ وَاجْعَلْنِیْ فِیْهِ مِنَ الْفَائِزِیْنَ لَدَیْكَ
وَاجْعَلْنِیْ فِیْهِ مِنَ الْمُقَرَّبِیْنَ اِلَیْكَ بِاِحْسَانِكَ بِاِغَاةِ الطَّالِبِیْنَ

خدا یا قرام ده در این ماه از توکل کنندگان بر خودت و بگردانم در آن از سعادت‌مندان در گاهت روز و قرام ده در آن از مقربان پیشگاهت به حق احسانت ای هدف نهایی جویندگان

مطالعات فرهنگی ایرانی

دفاع آخر از روشنفکری آکادمیک

نعمت‌الله فاضلی
استاد دانشگاه

در دفاع از روشنفکران عمومی در سه شماره گذشته این ستون منتشر شد و با استقبال خوانندگان به ویژه استان دانشگاه روه‌رو شد. همکارانم دکتر سعید معیدفر از دانشگاه تهران، دکتر مقصود فرستخواه موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، دکتر محمدرضا سرکارآرانی (درااین)، دکتر شهناز نجم‌آبادی از دانشگاه فرانکفورت، دکتر حق‌دوست از دانشگاه کرمان، دکتر محمدجلال عباسی از دانشگاه تهران و تعدادی دیگر از خوانندگان از طریق «ای‌میل» یادداشت‌هایی درباره‌مقاله در دفاع از روشنفکران عمومی برای نگارنده ارسال کردند. این دوستان ضمن تأیید ایده کلی مقاله مبتنی بر وجود مشکلات در راه‌استان دانشگاه برای نظریه‌پردازی در زمینه جامعه و فرهنگ ایران نقدهایی به این مقاله داشتند. همکار عزیزم عباسی این انتقاد را مطرح کردند که وضعیت موجود دانشگاه‌ها را نمی‌توان براساس تجزیه و تحلیل اخلاقی، روحیات و اخلاقیات استان نقد کرد. دکتر معیدفر در نقد مقالات بر این نکته تأکید داشت که طبقه‌بندی نگارنده از استان جامع و مانع نیست و نمی‌توان استادان را صرفاً به گروه‌های تکنوکرات، بروکرات، مدرس یا استان خاموش طبقه‌بندی کرد. برای شناخت خرده‌فرهنگ اساتید، باید طبقه‌بندی جمع‌تری که بتواند تنوع و تکثر موجود در ذهن، اساتید را نشان دهد، استفاده کنیم. همچنین بخشی دیگر از استان این انتقاد را مطرح کردند که برای نظریه‌پردازی درباره جامعه و فرهنگ ایران به موقعیت‌ها و فرصت‌های فکری و فرهنگی موجود در نهادهای بیرون دانشگاه توجه کرد و استادی که آمادگی یا قصد تولید فکر داشته باشند، در بیرون از دانشگاه می‌توان این فرصت‌ها را یافت. بنابراین مشکل ناتوانی نظریه‌پردازان اجتماعی ایران در شناخت جامعه و فرهنگ ما چیزی نیست که با تحلیل شناخت موانع دانشگاهی بتوان آن را تبیین کرد. همچنین یکی از نقدهای دیگری که همکارانم به مقاله در دفاع از روشنفکران عمومی مطرح کردند، تأثیر آنها بر اجتناب از توجه مبالغه‌آمیز به تأثیر جو سیاسی دانشگاه بر تولید فکری است. به اعتقاد این دوستان ضعف استقلال نهادی دانشگاه یا محدودیت آزادی بیان دانشگاهی صرفاً مستمسک یا بهانه‌ای برای کم‌کاری استان است. به اعتقاد این دوستان در شرایط کنونی استان به دلیل اشباع مادی و سهولت در دستیابی به منابع اقتصادی و قدرت، نیازی به تلاش علمی بیشتر ندارند و رقابت علمی حاکم بر مناسبات استان نیست؛ در نتیجه استان دانشگاه‌نگیر به لازم‌برای ایفای نقش روشنفکری کنونی را ندارند. امیدوارم بتوانم در آینده با توسعه بحث روشنفکری استان دانشگاه و بررسی فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که استان برای ایفای نقش‌شان دارند، این موضوع را بیشتر بگویم. امیدوارم خوانندگان عزیز در این گفت‌وگوی عمومی مشارکت کنند.

کارتون
خواب

فیروزه مظفری
firoozeh.mozaffari@gmail.com

«گفت‌وگو درباره عقلانیت و نوگرایی» در دانشگاه مالزی

جلسه بحث «عقلانیت و معنویت» از مصطفی ملکیان به بحث گذاشته شده است. لازم به ذکر است، این کتاب دربردارنده گفت‌وگوهای محمد صادقی با محمدعلی همایون کاتوزیان، محمدعلی اسلامی‌ندوشن، مصطفی ملکیان، سیدحسین نصر، پرویز رحبی و جان اسپوزیتو می‌باشد و توسط نشر پایان راهی بازار کتاب شده است.

جلسه بررسی کتاب «گفت‌وگو درباره عقلانیت و نوگرایی» از بیستم جولای (۲۹ تیر) در کتابخانه مرکزی دانشگاه یو ام (مالزی) برگزار شده و همچنان ادامه دارد و در هر جلسه دانشجویان شرکت‌کننده به بررسی یکی از گفت‌وگوهای کتاب می‌پردازند. در نخستین جلسه، گفت‌وگو با محمدعلی همایون کاتوزیان و در دومین

مرز بخشش

خشونت در آنها زیاد می‌شود. بنابراین تنها راه توقف این دورپاژل مفهومی است به نام بخشیدن. بخشش بی‌حد و مرز نیست و شرایطی دارد. شرایط بخشیدن این است که اول طرف متوجه باشد که دچار ظلم و اشتباه شده یا حقی را پایمال کرده است. عامل دیگر این است که در بخشیدن باید شرایط تکرار آن وضعیت، پایمال شدن حق و روا داشته شدن خشونت، از بین برود و شرایط تساوی و عدالت برقرار شود و گر نه احتمال تکرار خشونت باز هم وجود خواهد داشت.

● ● ●

«اما اینکه امکان پذیر هست که خشونت در جامعه‌ای حذف شود، پاسخ من منفی است. تنها کاری که می‌شود انجام داد این است که زمینه خشونت‌های نامشروع را از بین برد و شرایطی را ایجاد کرد که خشونت کمتر رخ دهد تا اینکه ما بخواهیم با مجازات جلو خشونت را بگیریم.» این جملات هم پایان بخش صحبت‌های «دیپهیمی» بود. با این حال فرصت پیش آمده خبر از آشنی دوباره روشنفکران و کافه‌ها داده است؛ کافه‌هایی که در بیشتر موارد، میزبان طبقه متوسط جامعه هستند؛ طبقه‌ای که می‌خوانند و می‌نویسند و «دیپهیمی» و... خوب می‌شناسند و مطلوب‌شان خواهد بود که پای صحبت‌هایشان بنشینند. پاتوق‌ها از شکل سنتی آن گرفته تا مدرن عموماً مربوط به طبقه متوسط هستند. در دوره مدرن کسانی که شبیه طبقه متوسط هستند و آرزوهای این طبقه را دارند، به کافه می‌روند. به نظر می‌رسد کافه‌نشینی در ایران یک رفتار شیک و فانتزی است اما کافه‌نشینی یک فعل، منش یا فضای جاری است. شاید عده‌ای فقط یک‌بار در هفته برای نقد آثار نویسندگی جمع شوند. این را هم نباید فراموش کرد که ما در جامعه‌های زیست می‌کنیم و همه چیز آن را با هم باید داشته باشیم؛ از خودرو و هواپیما گرفته تا دانشگاه و کافه و تفکرات اجتماعی مدرن.

بزرگ‌ترین انواع خشونت

«بزرگ‌ترین انواع خشونت‌ها چه خشونت‌هایی هستند؟ آیا راه علاجی دارند یا خیر؟» این پرسشی بود که «دیپهیمی» با طرح آن به ادامه بسط صحبت‌های خود پرداخت و گفت: «جنگ‌ها به دو گونه‌اند؛ یکی جنگ‌های خارجی که دو کشور یا ملت به دلیل اختلاف منافعی که با هم دارند وارد جنگ می‌شوند؛ نوع دیگر جنگ‌ها، جنگ داخلی است. گروه‌ها و احزاب یا فرقه‌های مختلف با هم در یک کشور زندگی می‌کنند.

تضاد منافع بین آنها پیش خواهد آمد و جنگ داخلی شکل می‌گیرد که برای به دست گرفتن انحصاری همان قوه قهریه است گفتم حکومت انحصار قوه قهریه را در دست دارد و به همین منظور هم تشکیل می‌شود اما اگر حکومتی از انحصار قدرت قهریه به نوعی استفاده کند که در جهت منافع گروه خاصی باشد و به نوعی عدالت زیر پا گذاشته شود افراد، ناگزیر به واکنش می‌شوند. افراد احساس بی‌عدالتی، تبعیض و پایمال شدن حق می‌کنند و سعی می‌کنند در مقابل حکومت مقاومت کنند تا انحصار قدرت را از دست حکومت خارج کنند و به گروهی بپسارند که می‌توانند عادلانه‌تر حکمرانی کنند. زمانی که قتلون در جامعه حاکمیت نداشته باشد یا کم حاضر باشد یا نیروهایی فراتر از قانون وجود داشته باشد یا مجریان قانون توانایی برای اجرای قانون را نداشته باشند خشونت بیشتر اوج می‌گیرد»

ریشه روانشناختی خشونت

ریشه روان‌شناختی خشونت که دفاع از خود و سلطه‌جویی و امتیاز خواهی بیشتر تعریف شده است، می‌تواند به دلیل اباحت کینه‌ها در دل باشد. «دیپهیمی» با این تعریف روان‌شناختی از خشونت در ادامه می‌گوید: «جوامعی که پر از کینه باشند به شکل دور دایمی باطل،

آمنه، نامزد احتمالی جایزه بردباری و عدم خشونت یونسکو

شرق: آمنه بهرامی احتمالا یکی از نامزدان دریافت جایزه بردباری و عدم خشونت یونسکو خواهد شد. نام آمنه به دلیل بخشیدن جوان اسیدپاش و گذشت از قصاص چشمان این محکوم در فهرست نامزدان احتمالی جای داده شده است. آمنه دیروز در این باره به خبرنگار ما گفت: «شخصی از طرف سازمان یونسکو به من تلفن زد و گفت این سازمان قصد دارد یک ایرانی را نیز در بین نامزدان دریافت جایزه بردباری و عدم خشونت قرار بدهد. آن شخص از من پرسید آیا مایل

شده بود به قصر شاه می‌رود و ادعا می‌کند که در عرض ۱۰ سال به شیر شاه حرف زن یاد می‌دهد. شاه دستور می‌دهد در قصر به او جا و مکان و در چندین سکه طلا اجرت بدهند. دوستان شیرعلی به دیدار شرفه بودند و بیمناک‌ها و اسرزش می‌کردند که شیرعلی تو می‌دانی و ما، که شیر هیچ‌وقت حرف نخواهد زد و تو سرت را به باد خواهی داد. شیرعلی متفکرانه و با آرایش کامل می‌گود بخورید یا بخورید دوستان تا ۱۰ سال آینده یا شاه مرده است یا شیر با شیرعلی نمی‌دانم، مثل اینکه کسی تصمیم گرفته به شیر فوتبال ما حرف زن بیاموزاند.

